

สรุปและเสนอแนะ

หลังจากที่ได้ทำการศึกษาปัญหาข้อขัดข้องทางกฎหมายอันมีผลทำให้เกิดข้อจำกัดในการพัฒนาให้เกิดตราสารทางการเงินชนิดเปลี่ยนมือได้ ซึ่งจะใช้เป็นเครื่องมือในการระดมทุนขององค์กรธุรกิจต่าง ๆ ที่ประสงค์จะระดมทุนโดยการออกตราสารทางการเงิน เพื่อให้ประชาชนที่ประสงค์จะลงทุนได้เข้ามาถือตราสารดังกล่าวแทนที่องค์กรธุรกิจเหล่านี้จะไปขอกู้เงินจากสถาบันการเงินโดยตรง ซึ่งเมื่อได้ศึกษาแล้วพบว่า ในสภาพทางกฎหมายที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ไม่อาจที่จะพัฒนาในด้านของการออกตราสารทางการเงินได้โดยเสรีตามความต้องการขององค์กรธุรกิจ นอกจากนั้นผู้เขียนยังได้นำเอาบัตรเงินฝาก (C.D.) มาเป็นตัวอย่างในการศึกษาในปัญหาเรื่องนี้ ซึ่งก็ได้พบว่าในปัจจุบันกฎหมายที่จะนำมาใช้บังคับกับบัตรเงินฝากยังคงเป็นหลักกฎหมายเรื่องสัญญาโดยทั่วไป ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะในเรื่องนี้แต่อย่างใด จากการศึกษามาตั้งแต่บทที่ 1 ถึงบทที่ 4 ผู้เขียนขอสรุปและให้ข้อเสนอแนะและเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมาย เพื่อจะใช้บังคับกับตราสารทางการเงินชนิดเปลี่ยนมือได้ โดยข้อเสนอแนะดังกล่าวจะตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ว่า ต้องการให้องค์กรธุรกิจที่ประสงค์จะระดมทุนจากประชาชนโดยตรงสามารถออกตราสารทางการเงินเพื่อก่อหนี้ได้ และตราสารทางการเงินที่ออกในการระดมทุนดังกล่าวนี้จะต้องเป็นตราสารที่เปลี่ยนมือได้และมีบทบัญญัติกฎหมายที่จะคุ้มครองผู้รับโอนตราสารที่สุจริต

1. บทสรุป

1.1 ดังที่ได้ศึกษาไว้ในบทที่ 1 แล้วว่า ตลาดเงิน (Money Market) มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศกล่าวคือ

1. ก่อให้เกิดการจัดสรรเงินทุนอย่างมีประสิทธิภาพในแง่ที่ว่า

ผู้มีเงินเหลือเก็บหรือหน่วยงานทางธุรกิจเอกชนต่าง ๆ ที่มีรายได้ในส่วนที่เกินดูแลสามารถนำเงินส่วนนั้นไปฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นสถาบันการเงินที่อยู่ในตลาดเงิน หรือนำไปลงทุนซื้อตราสารทางการเงินต่าง ๆ ในตลาดเงินเช่น ตั๋วสัญญาใช้เงิน อันมีผลทำให้เกิดรายได้แก่ผู้ฝากเงินหรือผู้นำเงินไปลงทุน

2. การถือฤลหน่วยงานธุรกิจเอกชนต่าง ๆ รวมทั้งสถาบันการเงินที่ขาดแคลนเงินทุนเป็นการชั่วคราว ในแง่ที่ตลาดเงินนั้นสามารถทำหน้าที่เป็นแหล่งเงินทุนแก่หน่วยงานธุรกิจเอกชนที่ขาดแคลนเงินทุนได้เป็นอย่างดี

3. ช่วยธำรงรักษาความเจริญเติบโตของระบบเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะตลาดเงินมีส่วนช่วยให้การบริโภคและกระบวนการผลิตเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ หน่วยงานทางธุรกิจเอกชนในบางระยะเวลาไม่มีรายได้หรือรายได้ไม่พอกับรายจ่ายในบางฤดูกาล ก็ยังสามารถรักษาการบริโภคหรือการผลิตต่อไปได้อย่างปกติ ทั้งนี้โดยอาศัยการขอกู้ยืมจากตลาดเงินในระยะสั้นหรือการระดมเงินทุนในระยะสั้น ทำให้สามารถรักษาอุปสงค์รวมไม่ให้ตกต่ำอันก่อให้เกิดเศรษฐกิจหดตัวและการว่างงานได้

นอกจากนี้การที่มีตลาดเงินสมบูรณ์ทำให้ธนาคารกลางสามารถกำหนดนโยบายบรรลู่เป้าหมายได้ง่ายขึ้นเช่น การรักษาเสถียรภาพทางราคา การรักษาอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามปัจจุบันโครงสร้างตลาดเงินของไทยยังแคบมากกล่าวคือประกอบด้วยตลาดเงินไม่กี่ตลาด เช่น ตลาดซื้อคืนพันธบัตรรัฐบาล ตลาดตั๋วเงินคลัง ตลาดกู้ยืมระหว่างสถาบันการเงินต่าง ๆ และแม้ว่าในปัจจุบันโครงสร้างของตลาดเงินไทยจะประกอบไปด้วยตลาดตราสารพาณิชย์แล้วก็ตามแต่ตลาดดังกล่าวยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดเงินทั้งสำหรับสถาบันการเงิน นิติบุคคล และผู้ที่ต้องการจะลงทุนกล่าวคือ ในแง่ของสถาบันการเงินและนิติบุคคลยังขาดตราสารทางการเงินที่จะใช้เป็นแหล่งปรับสภาพคล่อง ส่วนในด้านผู้ลงทุนนั้นถูกจำกัดโดยรูปแบบการลงทุนที่มีให้เลือกไม่มากนัก ดังนั้นจากการศึกษาจึงเห็นว่าควรได้มีการพัฒนาตลาดตราสารพาณิชย์ไทยโดยพัฒนารูปแบบหรือประเภทของตราสารทางการเงินให้มีความหลากหลาย

ทั้งประเภทของตราสารและองค์กรธุรกิจที่สามารถออกตราสารทางการเงินได้ รวมทั้งในเรื่องของระยะเวลาและผลตอบแทนที่จะได้จากการลงทุนในตราสาร การพัฒนาตราสารทางการเงินให้มีความหลากหลายดังที่กล่าวนี้จะส่งผลให้ โครงสร้างตลาดเงินโดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของตลาดตราสารพาณิชย์ ขยายขอบเขตออกไปได้กว้างขวางยิ่งขึ้น อันจะทำให้ตลาดเงินไทยพัฒนาเป็น ตลาดเงินที่สมบูรณ์แบบซึ่งทำให้เกิดผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศดังกล่าว ช้างต้น

1.2 ดังได้ศึกษาไว้ในบทที่ 2 แล้วว่า กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน อันมีส่วนเกี่ยวข้องกับตราสารทางการเงินมีลักษณะค่อนข้างจะจำกัดทั้งรูปแบบ ของตราสารและองค์กรธุรกิจที่มีอำนาจในการออกตราสารรวมทั้งยังมีข้อที่ อาจจะทำให้เกิดความไม่สะดวกในการโอนสิทธิตามตราสาร ดังนั้นข้อสรุปใน ส่วนที่เกี่ยวกับสภาพทางกฎหมายอันมีส่วนเกี่ยวข้องกับตราสารทางการเงินก็ ควรจะได้รับการพัฒนาด้วยเช่นกันกล่าวคือ การพัฒนาตราสารทางการเงิน ให้มีความหลากหลายดังกล่าวควรพัฒนาตราสารทางการเงินให้มีลักษณะของ ตราสารเปลี่ยนมือได้ (Negotiable Instrument) ทั้งนี้เพราะการ โอนสิทธิเรียกร้องตามตราสารเปลี่ยนมือนั้นมีวิธีการโอนสิทธิที่ง่ายและก่อให้เกิด ความสะดวกกล่าวคือ เพียงแต่ทำการสลักหลังและส่งมอบตราสารนั้นให้ แก่ผู้รับโอนสิทธิ ซึ่งเป็นวิธีการโอนสิทธิที่มีความสะดวกรวดเร็วกว่าต่างไปจาก การโอนสิทธิเรียกร้องแบบอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการโอนสิทธิเรียกร้อง ในหนี้อันพึงต้องชำระแก่เจ้าหนี้โดยเฉพาะเจาะจงที่ต้องทำเป็นหนังสือและบอก กล่าวการโอนแก่ลูกหนี้ และผลทางกฎหมายของการโอนสิทธิเรียกร้องตาม ตราสารเปลี่ยนมือได้ที่อำนวยความสะดวกทางการทางธุรกิจคือ ผู้รับโอนที่สุจริต จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย มีบทสันนิษฐานทางกฎหมายในทางที่เป็นคุณ แก่ผู้ทรงตราสาร ภาระการนำสืบของผู้ทรงมีไม่มาก ผู้ทรงตราสารเกิดสิทธิ พ้องร้องในทันทีเมื่อตราสารขาดความเชื่อถือ และวิธีพิจารณาในชั้นศาลรวดเร็ว นอกจากนั้นตราสารทางการเงินที่เปลี่ยนมือได้ยังมีความชัดเจนแน่นอนเพื่อยืนยัน ความรับผิดชอบของฝ่ายลูกหนี้ ในแง่ที่ว่าความรับผิดชอบของลูกหนี้เป็นความรับผิดชอบ

เด็ดขาด มีกฎหมายปิดปากลูกหนี้มิให้โต้แย้งในหลาย ๆ เรื่อง โดยที่ข้อความในตราสารนั้นเองมีความชัดเจน สั้นกระชับรัด บังบอกถึงเนื้อความแห่งความรับผิดชอบโดยไม่ต้องอาศัยข้อความอื่นประกอบ นอกจากนั้นสิทธิตามตราสารที่มีลักษณะเปลี่ยนมือได้สามารถนำไปเป็นหลักประกันหนี้ได้ โดยเพียงแต่ทำการสลักหลังระบุความในเรื่องประกันและส่งมอบตราสาร ไม่ต้องทำหนังสือสัญญาจำนำสิทธิแยกต่างหากจากตราสารแห่งสิทธินั้น ๆ

เนื่องจากตลาดเงินมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจดังกล่าวข้างต้น การพัฒนาตราสารทางการเงินเพื่อขยายโครงสร้างตลาดตราสารพาณิชย์ของไทยอันเป็นส่วนสำคัญของตลาดเงินจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ตลาดเงินไทยมีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับตลาดเงินต่างประเทศ การที่ตราสารทางการเงินจะมีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับความต้องการทางธุรกิจดังกล่าวได้ บทบัญญัติทางกฎหมายที่มีลักษณะสนองต่อความต้องการทางธุรกิจดังเช่นที่ว่านั้นก็ เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งอีกปัจจัยหนึ่งนอกเหนือไปจากปัจจัยทาง เศรษฐศาสตร์ ในการที่จะผลักดันและส่งเสริมให้มีการพัฒนาตราสารทางการเงินในตลาดเงินไทยได้

ในปัจจุบันบทบัญญัติทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตราสารทางการเงิน และมีลักษณะสนองต่อความต้องการทางธุรกิจได้เป็นอย่างดีคือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะตัวเงิน กล่าวคือตัวเงินทั้ง 3 ประเภทอันได้แก่ตัวแลกเงิน ตัวสัญญาใช้เงิน และเช็คอันเป็นตราสารที่สามารถโอนเปลี่ยนมือได้ โดยพิจารณาจากบทกฎหมายในเรื่องการโอนสิทธิตามตัวเงินนั้นสามารถกระทำได้โดยการสลักหลังตัวเงินและส่งมอบตัวเงินนั้นให้ผู้ทรง หรือเพียงแต่ส่งมอบตัวเงินนั้นให้ผู้ทรงในกรณีที่ตัวเงินนั้นเป็นตัวระบุให้จ่ายเงินแก่ผู้ถือ ผลจากการโอนสิทธิ เรียกร้องตามตัวเงินนั้นก็มิบทกฎหมายบัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า ผู้รับโอนที่สุจริตจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย แม้ว่าสิทธิของผู้โอนจะบกพร่องก็ตาม และผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ผู้ทรงตัวเงินที่สุจริตสามารถที่จะฟ้องร้องลูกหนี้ตามตัวเงินคนใดคนหนึ่งหรือหลายคนก็ได้ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎี The Accumulation of Secondary

Contracts ที่สร้างหลักความรับผิดชอบเกิดขาดของลูกหนี้ขึ้น เมื่อมีลูกหนี้เข้ามาเพิ่มมากขึ้น ผลประโยชน์ของผู้ทรงก็มีมากขึ้นกล่าวคือ ผู้ทรงตัวเงินสามารถเรียกร้องไม่เฉพาะแต่ผู้ออกตัวเงินเท่านั้นยังสามารถเรียกร้องต่อผู้สละหลังคนอื่น ๆ ด้วย ลักษณะเช่นนี้เป็นการเพิ่มตัวลูกหนี้และลูกหนี้ทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อผู้ทรง โดยที่ผู้สละหลังแต่ละคนจะอ้างหลักความสัมพันธเฉพาะตัวคู่สัญญา (Privity of Contract) มาเป็นข้อปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้ นอกจากนั้นเมื่อผู้ทรงตัวเงินสิ้นสิทธิเรียกร้องตามหลัก Secondary of Contract แล้ว ผู้ทรงยังสามารถใช้สิทธิเรียกร้องตามสัญญาที่มีระหว่างผู้ทรงกับผู้โอนซึ่งเป็นคู่สัญญากับผู้ทรงโดยตรงอันเป็นการกลับไปใช้สิทธิตามหลัก Privity of Contract ได้อีก ลักษณะของ Secondary of Contract ที่ว่านี้จะเกิดขึ้นเมื่อมีการโอนเปลี่ยนมือทุกครั้ง เมื่อเป็นเช่นนี้ผู้ทรงตัวเงินหรือผู้รับโอนสิทธิตามตัวเงินย่อมมีความมั่นใจในการรับโอนสิทธิและมีความสะดวกในการที่จะโอนสิทธิเรียกร้องตามตัวเงินให้กับผู้ที่ต้องการจะรับโอนรายต่อไปได้ แต่บทบัญญัติของกฎหมายตัวเงินซึ่งมีผลต่อการพัฒนาตราสารทางการเงินเช่นนี้ย่อมมีใช้บังคับจำกัดอยู่เฉพาะแต่ตราสารประเภทตัวเงินตามที่บทบัญญัติกฎหมายตัวเงินได้ให้คำจำกัดความคำว่า "ตัวเงิน" ไว้ว่าหมายถึง ตัวแลกเงิน ตัวสัญญาใช้เงิน และเช็คเท่านั้น และตัวเงินแต่ละประเภทกฎหมายก็ยังได้ให้คำนิยามไว้โดยเฉพาะถึงลักษณะของตัวเงินแต่ละประเภทอันเป็นการจำกัดให้แคบลงไปอีกตราสารทางการเงินประเภทอื่น ๆ อันมีขึ้นจากการแสดงเจตนาของคู่สัญญาที่ไม่ขัดต่อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน แม้ว่าจะมีลักษณะใกล้เคียงกับตัวเงินทั้ง 3 ประเภท แต่ถ้าไม่เข้าลักษณะตามคำนิยามที่กฎหมายบัญญัติไว้แล้วย่อมไม่ถือเป็นตัวเงิน เมื่อไม่ถือเป็นตัวเงินแล้วบทบัญญัติกฎหมายลักษณะตัวเงินก็ไม่สามารถนำมาใช้บังคับกับตราสารทางการเงินประเภทอื่น ๆ นั้นได้ การโอนสิทธิเรียกร้องตามตราสารทางการเงินประเภทอื่น ๆ นอกจากตัวเงินจึงต้องเป็นไปตามบทกฎหมายทั่วไปในเรื่องการโอนสิทธิเรียกร้อง ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติถึงวิธีการโอนสิทธิเรียกร้องไว้ในบรรพ 2 ลักษณะหนี่อันเป็นบทกฎหมายทั่วไปไว้ 2 วิธีคือ

1. การโอนสิทธิ เรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระแก่ เจ้าหนี้โดยเฉพาะเจาะจง ซึ่งกฎหมายกำหนดแบบการโอนไว้คือ ต้องทำเป็นหนังสือและบอกกล่าวการโอนเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ จะเห็นได้ว่าการโอนสิทธิ เรียกร้องโดยวิธีนี้มีความยุ่งยากในการโอนสิทธิในแง่ที่ว่าต้องทำเป็นหนังสือและบอกกล่าวการโอนเป็นหนังสือไปยังลูกหนี้ ซึ่งทำให้ตราสารทางการเงินที่ต้องใช้วิธีการโอนสิทธิเช่นนี้ไม่อาจสนองต่อความต้องการทางภาคธุรกิจที่ต้องการความสะดวก ความคล่องตัว ความมั่นใจในการโอนได้เช่นเดียวกับการโอนสิทธิ เรียกร้องแบบเปลี่ยนมือได้ดังกล่าว

2. การโอนสิทธิในหนี้อันพึงต้องชำระตามคำสั่ง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติไว้ว่า หนี้นั้นจะต้องเป็นหนี้ที่มีตราสารและวิธีการโอนกระทำโดยการสลักหลังและส่งมอบตราสาร ซึ่งวิธีการนี้รวมไปถึงในกรณีที่ตราสารนั้นระบุการโอนให้แก่ผู้ถือด้วย ตราสารตามที่กฎหมายในเรื่องการโอนสิทธิ เรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระตามคำสั่งนี้ ต้องเป็นตราสารที่มีกฎหมายบัญญัติรองรับถึงสถานะและรูปแบบไว้เช่น ใบตราส่ง ใบประทวนสินค้า เป็นต้น แต่ตราสารใดถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติรองรับถึงรูปแบบและสถานะทางกฎหมายไว้ และไม่มีลักษณะเป็นตราสารตามความหมายของคำว่าตราสารตามหลักกฎหมายต่างประเทศแล้ว ก็ไม่อาจที่จะถือ เป็นตราสารที่สิทธิ เรียกร้องตามตราสารนั้นสามารถโอนได้ตามวิธีการโอนสิทธิ เรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระตามคำสั่งตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และเมื่อพิจารณาวิธีการโอนสิทธิ เรียกร้องวิธีนี้แล้วจะพบว่า มีลักษณะการโอนสิทธิใกล้เคียงกับการโอนสิทธิ เรียกร้องตามตัวเงิน ซึ่งเป็นการโอนสิทธิ เรียกร้องแบบเปลี่ยนมือได้มาก แต่เมื่อพิจารณาถึงหลักกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างละเอียดแล้ว ผู้เขียนมีความเห็นว่า การโอนสิทธิ เรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระตามคำสั่งนั้นแตกต่างจากการโอนสิทธิ เรียกร้องแบบเปลี่ยนมือได้ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับหลัก Secondary of Contract กล่าวคือ ผู้รับโอนสิทธิตามวิธีการโอนสิทธิ เรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระตามคำสั่งนั้นถือ เป็น เจ้าหนี้แทนผู้โอนสิทธิทันทีที่สัญญาโอนสิทธิเสร็จสิ้นอย่างสมบูรณ์ ผู้รับโอนไม่อาจที่จะใช้สิทธิ เรียกร้องที่ได้รับโอนมาตามสัญญาที่ตนมีฐานะเป็น เจ้าหนี้กับผู้โอนได้ เพราะผู้โอนหลุดพ้นจากความผูกพันตาม

สัญญาไปแล้วในทันทีที่สัญญาโอนสิทธิเสร็จสิ้นอย่างสมบูรณ์ตามกฎหมาย ซึ่งแตกต่างกับการโอนสิทธิแบบเปลี่ยนมือได้ที่มีการสะสมตัวลูกหนี้ (The Accumulation of Secondary Contracts) เพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากการโอนสิทธิเรียกร้องในแต่ละครั้ง จึงกล่าวได้ว่าการโอนสิทธิเรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระตามคำสั่งนั้นไม่ถือเป็นการโอนแบบเปลี่ยนมือได้ ตราสารทางการเงินหรือตราสารอื่นใดก็ตามที่มีวิธีการโอนสิทธิเรียกร้องในลักษณะเช่นว่านี้ไม่ถือเป็นตราสารเปลี่ยนมือ (Negotiable Instrument) อย่างมากก็อาจเป็นแค่ Quasi - Negotiable Instrument เท่านั้น

1.3 จากการศึกษาในบทที่ 3 ซึ่งได้หยิบยกบัตรเงินฝาก (Certificate of Deposit) มาเป็นตัวอย่างในการศึกษาเพื่อจะแสดงให้เห็นข้อจำกัดทางกฎหมายที่มีอยู่ สามารถสรุปได้ว่า ด้วยข้อจำกัดของกฎหมายดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อตราสารทางการเงินประเภทหนึ่งที่ธนาคารพาณิชย์ เป็นผู้ออกตราสารทางการเงินนั้นคือบัตรเงินฝากหรือ C.D. กล่าวคือ แม้ว่าธนาคารพาณิชย์จะมีอำนาจออกบัตรเงินฝากได้เพราะถือว่าเป็นการรับฝากเงินจากประชาชนโดยออกบัตรเงินฝากแทนการออกสมุดคู่ฝาก อันอยู่ในขอบเขตของมาตรา 4 และมาตรา 9 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ก็ตาม แต่รูปแบบและสถานะของบัตรเงินฝากนั้นยังไม่มีความหมายไทยบัญญัติรองรับไว้เลย สิทธิเรียกร้องตามบัตรเงินฝากซึ่งเป็นสิทธิที่โอนกันได้เพราะไม่ขัดต่อกฎหมาย สภาพแห่งสิทธินั้นเองก็เปิดช่องให้โอนกันได้ และคู่กรณีก็ไม่ได้ห้ามที่จะมิให้มีการโอนกันได้ ดังนั้นการโอนสิทธิตามบัตรเงินฝากจึงต้องใช้วิธีการโอนสิทธิ เรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระแก่เจ้าหนี้โดยเฉพาะเจาะจงที่ต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของบุคคลซึ่งเป็นคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย และต้องบอกกล่าวการโอนแก่ลูกหนี้ซึ่งในที่นี้คือธนาคารพาณิชย์ จะใช้วิธีการโอนสิทธิแบบวิธีการโอนสิทธิ เรียกร้องในหนี้อันพึงต้องชำระตามคำสั่งไม่ได้ ทั้งนี้เพราะลักษณะของสิทธิดังกล่าวนี้ไม่อยู่ในขอบเขตของหนี้อันพึงต้องชำระตามคำสั่ง ซึ่งต้องมีตราสารแสดงสิทธิของเจ้าหนี้และตราสารนั้นแสดงความเป็นหนี้ที่อยู่ในตัวเองโดยสมบูรณ์ นอกจากนั้นบัตรเงินฝากไม่ถือเป็นตัวเงินทั้ง

3 ประเภทเพราะไม่มีลักษณะต้องตามคำนิยามตามที่กฎหมายตัวเงินบัญญัติไว้ การโอนสิทธิตามบัตรเงินฝากจึงไม่อาจใช้วิธีการโอนสิทธิแบบเปลี่ยนมือได้อันมีผลดีต่อภาคธุรกิจดังกล่าว บัตรเงินฝากซึ่งถือเป็นตราสารทางการเงินอีกประเภทหนึ่งจึงไม่แพร่หลาย และไม่ได้รับความนิยมเท่าที่ควร เนื่องจากข้อจำกัดของกฎหมายดังกล่าว

การที่ตราสารทางการเงินในตลาดเงินไทยไม่แพร่หลายและไม่อาจสนองต่อความต้องการของภาคธุรกิจได้เท่าที่ควร นอกจากจะเป็นผลจากข้อจำกัดทางกฎหมายดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีข้อจำกัดทางกฎหมายในเรื่องอำนาจของนิติบุคคลที่จะออกตราสารทางการเงินเพื่อระดมทุน กล่าวคือ นิติบุคคลที่มีใช้สถาบันการเงินไม่มีอำนาจออกตราสารทางการเงินเพื่อระดมทุนจากประชาชนได้ นอกจากออกตราสารทางการเงินเพื่อชำระหนี้เท่านั้น สาเหตุที่นิติบุคคลที่มีใช้สถาบันการเงินไม่มีอำนาจออกตราสารทางการเงินเพื่อระดมทุนจากประชาชนได้เนื่องจากมีกฎหมายเฉพาะเช่น พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 ได้บัญญัติไว้ว่า ห้ามมิให้บุคคลใดนอกจากธนาคารพาณิชย์ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ และห้ามมิให้บุคคลใดนอกจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์หรือเครดิตฟองซิเออร์ประกอบธุรกิจเงินทุน กิจการธนาคารพาณิชย์และธุรกิจเงินทุนนี้รวมถึงการออกบัตรเงินฝากเพื่อทำการระดมเงินออมในส่วนของบริษัทพาณิชย์และการออกตั๋วสัญญาใช้เงินเพื่อทำการระดมเงินทุนจากประชาชนของบริษัทเงินทุนด้วย ดังนั้นห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด และนิติบุคคลอื่นใดรวมถึงบุคคลธรรมดาทั่วไป ย่อมไม่มีอำนาจในการออกตราสารทางการเงินเพื่อทำการระดมทุนมาใช้ในกิจการของตนได้เลย ทั้งนี้เพราะข้อจำกัดของกฎหมายดังกล่าว นอกจากนั้นในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่ว่าด้วยห้างหุ้นส่วน-บริษัทนั้น ห้ามมิให้บริษัทจำกัดทำการออกหนังสือชี้ชวนให้ประชาชนซื้อหุ้น ห้ามออกหุ้นกู้ ดังนั้นถ้าบริษัทจำกัดต้องการทุนเพิ่มเพื่อประกอบกิจการของบริษัท นอกจากกู้ยืมจากสถาบันการเงินต่าง ๆ และการลงมติพิเศษของที่ประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อเพิ่มทุนแล้ว ยังมีทางเลือกอีกสองทางคือ การนำบริษัท

เข้าไปจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และนำหุ้นไปซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์หรือเปลี่ยนจากฐานะจากบริษัทเอกชนให้เป็นบริษัทมหาชน ซึ่งจะทำให้มีสิทธิออกหุ้นกู้เพื่อระดมทุนจากประชาชนได้ อย่างไรก็ตามบริษัทสามารถออกตั๋วเงินเพื่อทำการชำระหนี้ได้ เมื่อนิติบุคคลต่าง ๆ นอกจากสถาบันการเงินไม่มีอำนาจออกตราสารทางการเงินเนื่องจากข้อจำกัดทางกฎหมายดังกล่าว ตราสารทางการเงินจึงไม่มีความหลากหลายและไม่มีความแพร่หลายหรือเป็นที่นิยม อันส่งผลให้โครงสร้างตลาดเงินไทยในส่วนของตลาดตราสารพาณิชย์แคบและไม่พัฒนาไปเท่าที่ควร ด้วยข้อจำกัดดังกล่าวนี้รัฐบาลจึงได้มีการเสนอขอแก้ไขกฎหมายได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ ร่างพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพื่อแก้ไขข้อจำกัดที่มีอยู่ในขณะนี้ เมื่อทำการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทั้งหลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งร่างพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แล้วจะเห็นว่า รัฐบาลมีนโยบายที่จะส่งเสริมให้นิติบุคคลโดยเฉพาะบริษัทจำกัดคนนอกจากสถาบันการเงินให้มีอำนาจออกตราสารทางการเงินเพื่อทำการระดมทุนจากประชาชนไปใช้ในกิจการของบริษัทได้ และให้มีตราสารทางการเงินหลายประเภทในตลาดเงินไทย นอกจากนี้รัฐบาลยังมีแนวโน้มที่จะให้ตลาดหลักทรัพย์เป็นตลาดรอง (Secondary Market) ของตลาดเงินอีกด้วย

แต่อย่างไรก็ตามสถานะและรูปแบบของบัตรเงินฝากและการโอนสิทธิตามบัตรเงินฝากยังคงมีความขัดข้องทั้งนี้เพราะร่างพระราชบัญญัติทั้งหลายที่เสนอขึ้นใหม่นี้ยังไม่มีบทบัญญัติที่กล่าวถึงสถานะของบัตรเงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์ เป็นผู้ออก อย่างไรก็ตามในส่วนนี้รัฐบาลได้มีนโยบายที่จะแก้ไขพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ดังจะเห็นได้จากการที่ที่ประชุมคณะกรรมการกลั่นกรองเศรษฐกิจได้เสนอต่อรัฐบาลว่า "ในขณะนี้คณะกรรมการกลั่นกรองเศรษฐกิจของรัฐบาลได้รับหลักการเสนอขอแก้ไขพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ซึ่งเสนอโดยกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทย โดยการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมข้อกำหนด

ให้ธนาคารพาณิชย์สามารถออกบัตรเงินฝากชนิดเปลี่ยนมือได้ (Negotiable Certificate of Deposit หรือ NCD) ในการรับฝากเงินจากประชาชนได้ เพื่อให้ตราสารดังกล่าวนี้เป็นตราสารทางการเงินชนิดใหม่ที่มีความคล่องตัวในการโอนเปลี่ยนมือและในการนำไปเป็นหลักประกันหนี้ได้ นอกจากนั้นตราสารดังกล่าวนี้จะเป็เครื่องมือในการส่งเสริมการระดมเงินออมจากประชาชนได้อีกส่วนหนึ่งด้วย"¹

2. ส่วนเสนอแนะ

เมื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทั้งหลายที่ได้เสนอต่อรัฐสภารวมทั้งนโยบายของรัฐที่จะแก้ไขพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์แล้ว นับเป็นนิมิตหมายอันดีที่รัฐบาลได้เสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว อันมีผลทำให้นิติบุคคลที่แม้ไม่ใช่สถาบันการเงินก็สามารถออกตราสารทางการเงินเพื่อทำการระดมทุนจากประชาชนไปใช้ในกิจการของนิติบุคคลนั้นๆเองได้ กล่าวคือสามารถออกตั๋วเงินเพื่อทำการระดมทุนจากประชาชน ไม่ใช่เป็นการออกตั๋วเงินซึ่งเป็นตราสารที่เปลี่ยนมือได้เพื่อทำการชำระหนี้ดังเช่นที่เคยเป็นอยู่ เพียงแต่ว่าคุณสมบัติของนิติบุคคลที่จะออกตราสารดังกล่าวได้จะต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ซึ่งเมื่อร่างพระราชบัญญัติทั้งหลายโดย เฉพาะอย่างยิ่งร่างพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ผ่านการพิจารณาจากรัฐสภาและใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว ผู้เขียนเห็นว่ากฎหมายดังกล่าวจะสามารถพัฒนาตราสารทางการเงินและยังสามารถแก้ไขข้อขัดข้องหรืออุปสรรคของกฎหมายที่เป็นอยู่ในขณะนี้ได้ ทำให้นิติบุคคลต่างๆรวมทั้งสถาบันการเงินสามารถออกตราสารทางการเงินเพื่อทำการระดมทุนจากประชาชนได้ซึ่งมีผลทำให้ตราสารทางการเงินมีความหลากหลาย อันจะส่งผลให้ตลาดเงินไทยมีการพัฒนาต่อไป และเป็นผลให้เศรษฐกิจของประเทศมีความเจริญรุ่งเรือง

¹ ประชาชาติธุรกิจ (19-22 มกราคม 2535) : 18.

ขึ้น ขณะเดียวกันผู้เขียนใคร่ขอเสนอว่าการพิจารณาคุณสมบัติของนิติบุคคลที่จะทำการออกตราสารเพื่อทำการระดมทุนนั้นควรตั้งอยู่บนหลักเกณฑ์ที่สมเจตนาารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ที่ต้องการให้มีตราสารทางการเงินหลายประเภทและแพร่หลายในตลาดเงินไทย และต้องการให้นิติบุคคลที่มีฐานะและสภาพของบริษัทที่ดีพร้อมในการออกตราสารทางการเงิน โดยมีให้กระทบถึงความเดือดร้อนของประชาชนหรือบุคคลที่จะทำการลงทุนในตราสารทางการเงิน

ในส่วนของกรณีที่รัฐบาลมีนโยบายแก้ไขพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์นั้น ผู้เขียนได้มีแนวความคิดในการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวอันเนื่องมาจากการที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ถึงข้อขัดข้องหรืออุปสรรคทางกฎหมายที่มีต่อการพัฒนาบัตรเงินฝากดังกล่าวไว้แล้วข้างต้นว่า ในการแก้ไขพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ควรมีบทกฎหมายที่บัญญัติรองรับถึงความ เป็นตราสารของบัตรเงินฝากไว้อย่างชัดแจ้งกล่าวคือ ควรบัญญัติกฎหมายที่มีข้อความว่า บัตรเงินฝากเป็นตราสารที่เปลี่ยนมือได้ เช่นเดียวกับที่ Uniform Commercial Code Article 3 ที่ว่าด้วยเรื่อง Commercial Paper ของสหรัฐอเมริกาบัญญัติไว้ใน Section 3-102 (1) (e) ว่า "Instrument" ใน Article 3 นี้ หมายถึง "Negotiable" Instrument ซึ่งบัตรเงินฝากหรือ C.D. นี้ถือเป็น Instrument ใน Article 3 นี้ เช่นกัน ดังนั้นสถานะบัตรเงินฝากตามกฎหมายสหรัฐอเมริกาจึงมีบทกฎหมายบัญญัติรับรองสถานะไว้อย่างชัดแจ้งว่า เป็นตราสารที่เปลี่ยนมือได้ เหตุที่ควรจะมีบัญญัติไว้อย่างชัดแจ้งว่าบัตรเงินฝากเป็นตราสารที่เปลี่ยนมือได้ เนื่องจากว่า ถ้าหากบัตรเงินฝากมีสถานะทางกฎหมายอย่างชัดแจ้งว่าเป็นตราสารที่เปลี่ยนมือได้ จะส่งผลให้การโอนสิทธิ เรียกร้องและผลของการโอนสิทธิ เรียกร้องตามบัตรเงินฝาก เป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็ว มีความคล่องตัวในการโอนสิทธิ ผู้รับโอนสิทธิมีความมั่นใจที่จะรับโอนสิทธิ ผลที่ตามมาคือบัตรเงินฝากจะเป็นที่ยอมรับของทั้งผู้ที่ต้องการลงทุนในตราสารทางการเงินและธนาคารพาณิชย์ผู้ที่ต้องการระดมเงินออม ซึ่งจะทำให้ตลาดเงินไทยมีตราสารเปลี่ยนมือหมุนเวียนมากขึ้นนอกเหนือจากตัวเงิน และช่วยให้ประชาชนผู้ต้องการออมเงินกับธนาคารพาณิชย์มีทางเลือกในรูปแบบ

และวิธีการฝากเงินเพิ่มขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันอันจะทำให้ผู้ฝากได้รับประโยชน์เพิ่มมากขึ้น

นอกจากการแก้ไขพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ให้รับรองสถานะของบัตรเงินฝากว่าเป็นตราสารที่เปลี่ยนมือได้แล้ว ควรจะได้มีการกำหนดถึงข้อความในตราสารบัตรเงินฝากไว้ เช่นเดียวกับที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติถึงข้อความของตัวเงินทั้งสามประเภทไว้ทั้งนี้เพื่อให้ตราสารบัตรเงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์ต่างๆ ได้ออกมีรูปแบบข้อความทำนองเดียวกันอันเป็นการมิให้เกิดความสับสนของประชาชนหรือเพื่อให้ประชาชนที่ต้องการฝากเงินในลักษณะนี้สามารถเข้าใจได้ทันทีที่เห็นข้อความในตราสารประเภทนี้ว่าหมายถึงบัตรเงินฝากและเข้าใจถึงลักษณะของความผูกพันตามบัตรเงินฝาก รวมทั้งเพื่อให้มีความสะดวกต่อการกำกับและตรวจสอบของธนาคารแห่งประเทศไทย

นอกจากนั้นผู้เขียนมีความเห็นว่า เมื่อกำหนดให้บัตรเงินฝากเป็นตราสารที่เปลี่ยนมือได้แล้ว กฎหมายในส่วนการโอนสิทธิเรียกร้องในบัตรเงินฝาก ผลของการโอนสิทธิตามบัตรเงินฝากทั้งในแง่การให้ความคุ้มครองผู้รับโอนที่สุจริต การคุ้มครองลูกหนี้ผู้ทำการให้เงินโดยสุจริต และลักษณะพิเศษอื่นๆ ของความเป็นตราสารเปลี่ยนมือได้เช่นหลัก The Accumulation of Secondary Contracts นี้ควรจะมีบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติแก้ไขพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์เช่นเดียวกับกฎหมายลักษณะตัวเงินด้วย เพื่อให้บัตรเงินฝากมีกฎหมายคุ้มครองเช่นเดียวกับตราสารเปลี่ยนมือประเภทตัวเงินที่มีกฎหมายบัญญัติรองรับถึงคุณลักษณะและวิธีการโอนไว้อย่างชัดเจน ซึ่งในการแก้ไขนี้อาจแก้ไขในลักษณะที่มีบทกฎหมายกำหนดให้นำมาตราต่างๆ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะตัวเงิน ในส่วนที่บัญญัติถึงเรื่องการโอนสิทธิตามตัวเงิน เช่น ลักษณะของหลัก The Accumulation of Secondary Contracts ของตัวเงินมาใช้บังคับ เช่นบัญญัติให้นำมาตรา 914 ซึ่งเป็นมาตราที่วางหลัก The Accumulation of Secondary Contracts ไว้ในมาตรา 916 บัญญัติคุ้มครองผู้รับโอนที่สุจริต มาตรา 917 มาตรา 918 บัญญัติถึงวิธีการโอนสิทธิตามตัวเงิน มาตรา 928 บัญญัติถึงวิธีการจำนำตัวเงิน มาตรา 949

บัญญัติคุ้มครองลูกหนี้ผู้ทำกาการใช้เงิน ฯลฯ เหล่านี้นำมาใช้บังคับกับบัตรเงินฝากด้วย โดยอนุโลม

ดังนั้นหากได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ ให้ธนาคารพาณิชย์สามารถออกบัตรเงินฝากที่เปลี่ยนมือได้ (Negotiable Certificate of Deposit หรือ NCD) ในลักษณะที่ผู้เขียนได้เสนอแนะไปแล้วนั้น ผู้เขียน เห็นว่าจะเป็นการจัดข้อขัดข้องในทางกฎหมายที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ ไปแล้วทั้งปวงได้ ทำให้ตลาดเงินไทยมีตราสารทางการเงินเพิ่มขึ้นอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตลาดเงินไทยอันส่งผลให้เกิดความเจริญก้าวหน้าต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ

อย่างไรก็ตามการพัฒนาตลาดรองก็เป็นอีกข้อหนึ่งที่ผู้เขียนใคร่ขอเสนอแนะให้พิจารณา เนื่องจากปัจจุบันตลาดรองของตลาดตราสารพาณิชย์ยังจำกัดเมื่อเปรียบเทียบกับตลาดหลักทรัพย์ซึ่งปัจจุบันเป็นตลาดรองของตลาดทุนที่ได้มีการส่งเสริมเป็นอย่างมาก เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาการออกตราสารทางการเงิน ทั้งนี้เพราะตราสารทางการเงินจะใช้ประโยชน์ได้อย่างดียิ่งก็ต้องมีการพัฒนาตลาดแรกที่ออกตราสารทางการเงิน และตลาดรองที่รับซื้อตราสารทางการเงินดังกล่าวควบคู่กันไป ซึ่งในประเด็นดังกล่าวนี้เมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่เสนอใหม่นั้น จะเห็นได้ว่า มีบทกฎหมายบัญญัติรองรับถึงตลาดรองของตลาดเงินไว้เช่นกัน